

людини, «франкенштейна з блакитною трояндою» (що втратив без Бога людську й ангельську подобу), чи ескапіста-мрійника (у пекельній темряві уявлень якого перекочуються їдкі клубки «безрелігійного християнства»); каузальності освоєння «мистецтва не бути композитором», що відображає безпрецедентний досвід взаємодії людини, що грає музику, та машини (часто незрозумілий для слухачів і спонукальний до сумнівів у своїй доцільності); наслідків руйнування кореляції людини, яка інтонує з космосом, а відтак – творіння з його Творцем і пошуку сотеріологічного захисту у створенні проекту «нового сакрального простору».

Гуманітарний експеримент щодо подання предметного змісту курсу, призначений зруйнувати дидактичний стереотип готового знання заради творчого переспівтворення музичного тексту в уявному історичному співавторстві, а відтак – реконструкції першообразу (від факту до акту і, зрештою, до початку Творення), передбачає здобування антропологічної компетентності. У професійному сенсі це означає осмислення знання соціально-психологічних прогнозів у вихованні *hoto-harizmus*; чинників переображення людської індивідуальності в особистість; уміння самостійно проектувати сотеріологічну стратегію людиностановлення; здатність до відстеження смислових паралелей між створеними в лабораторних умовах (квестові завдання) ментальними портретами людини, що грає музику, традиції й історії та їх ілюстраціями в музичних текстах.

Це потребує творчої реалізації синестезійного, дизайнового мислення і набутого художньо-епістемологічного досвіду у своїй науково-дослідницькій і практичній діяльності; уміння моделювати сутнісний смисл у герменевтичних колах антропологічних типологій; здатність до естетичного, коеволюційно-резонансного, прозрівального споглядання представлені у знаках і символах Благої Вісті, історичної комплементарності «духовної біографії» людини, що грає музику; нарешті, уміння визначати хтонічно-духовні семантичні контингенції у професійній діяльності сучасного музиканта-педагога; готовності до постдовільної мотивації виховання серця і основних людських чеснот (смиренномудрості, справедливості, стриманості і мужності), зосереджуватися на пробудженні духовної активності для приймання універсального соборного знання (інтуїції совісті) як чинника «самозміни людини» і порятунку від екзистенційного виснаження.

Ключові слова: феноменологія інтонувальної свідомості, стратегії людини, що грає музику, типи молитовного діалогу, музично-риторична проповідь, новий сакральний простір, духовне подвижництво.

УДК 378.62

Косович О. В. *

МЕТОДИЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ДИСКУРСИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗА ДОПОМОГОЮ СУЧАСНИХ ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЙ СТУДЕНТІВ МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Статтю присвячено розгляду методичних умов формування дискурсивної компетентності за допомогою сучасних інтернет-технологій студентів мовних спеціальностей. Автором підкреслюється, що дискурсивна компетенція студентів мовного факультету – це здатність кодувати та розкодувати інформацію з допомогою іноземної мови відповідно до її лексичних, граматичних, синтаксичних норм, а також враховуючи стилістичний, жанровий, соціокультурний, психологічний та емоційний чинники. У статті виокремлено дискурсивні вміння, які розвиваються з допомогою сучасних інтернет-комунікацій, зокрема електронної пошти, веб-форуму, блогу, вікі-технології, подкасту. Підкреслюється той факт, що сьогодні інформаційні та комунікаційні технології розглядаються вже не як додаткові чи допоміжні освітні матеріали, а як аналогові.

Ключові слова: дискурс, дискурсивні вміння, дискурсивна компетентність/компетенція, інтернет-комунікація, інформаційно-комунікаційні технології.

*© Косович О. В.

Сьогодні, на думку більшості вчених, дискурсивна компетенція є однією з найважливіших. Н. Алмазова вважає, що «дискурсивна компетенція – це те, до чого має прагнути сучасна освіта в галузі навчання іноземних мов» [1].

Перш ніж визначити поняття «дискурсивна компетенція», потрібно сказати про дискурс. У нашій статті ми розглядаємо дискурс як процес і визначаємо його з двох позицій – автора і реципієнта.

З позиції автора, дискурс – це процес кодування інформації відповідно до лексичних, граматичних, синтаксичних норм, а також з урахуванням стилістичного, жанрового, соціокультурного, психологічного й емоційного чинників. За цього використовуються засоби когезії та когеренції для того, щоб досягти комунікативної мети – донести інформацію до реципієнта.

З позиції реципієнта, дискурс – це процес розкодування інформації відповідно до лексичних, граматичних, синтаксичних норм, ураховуючи стилістичний, жанровий, соціокультурний, психологічний та емоційний чинники, ґрунтуючись на використаних засобах когезії та когеренції для того, щоб досягти комунікативної мети – отримати інформацію від автора [3; 4].

Якщо дискурс ми розглядаємо як двоспрямований процес, то дискурсивну компетенцію – як здатність здійснювати цей процес.

Таким чином, дискурсивна компетенція студентів мовного факультету – це здатність кодувати та розкодувати інформацію з допомогою іноземної мови відповідно до лексичних, граматичних, синтаксичних норм, а також враховуючи стилістичний, жанровий, соціокультурний, психологічний та емоційний чинники, враховуючи засоби когезії та когеренції для досягнення комунікативної мети.

Виходячи з цього, далі ми будемо вести мову не про письмове мовлення, а про дискурсивно орієнтоване письмо, не про усне мовлення, а про дискурсивно орієнтоване говоріння, не про аудіювання, а про дискурсивно орієнтоване аудіювання, не про читання, а про дискурсивно орієнтоване читання.

Загалом будь-яка компетенція передбачає набір певних знань, умінь і навичок. Щоб визначити, якими знаннями і, відповідно, вміннями в рамках дискурсивної компетенції мають володіти студенти мовного факультету, слід з'ясувати її компонентний склад. Оскільки основною одиницею дослідження тут буде вважатися «дискурс», то для початку ми виокремимо його аспекти.

Перший аспект визначає учасників дискурсу, який містить статусно-рольові характеристики. Наприклад, мовець – слухач, адресант – адресат, автор – реципієнт. Другий виявляє умови комунікації, тобто те, яким чином або з допомогою чого відбувається дискурс, а також сферу спілкування. Третій – стиль і жанр дискурсу. Четвертий ідентифікує просторово-часові характеристики здійснення дискурсу. П'ятий визначає стратегію, план, схему дискурсу. Шостий аспект – зв'язаність дискурсу. Останній аспект є найцікавішим для нашого дослідження, оскільки тут ідеться про когезію та когеренцію дискурсу.

Ми виокремлюємо у складі дискурсивної компетенції такі вміння: уміння використовувати лексичні ресурси іноземної мови для створення тексту; уміння застосовувати лексичні ресурси іноземної мови для інтерпретації тексту; уміння вживати стилістичні й жанрові ресурси іноземної мови; уміння прогнозувати комунікативну доречність засобів мовлення відповідно до стилю/жанру тексту; уміння використовувати правила, коди та алгоритми інтерпретації тексту іноземною мовою; уміння прогнозувати хід комунікативної ситуації; уміння описувати й пояснювати факти з допомогою засобів іноземної мови; уміння формувати й обґрунтовувати свою думку за допомогою засобів іноземної мови; уміння організувати послідовність речень іноземною мовою так, щоб вони представляли зв'язний текст; уміння будувати комунікативну поведінку згідно з основною темою комунікації; уміння логічно вибудовувати висловлювання іноземною мовою; уміння будувати свою мовленнєву і немовленнєву поведінку адекватно

до соціокультурної специфіки країни, мова якої вивчається; уміння використовувати іноземну мову як засіб отримання інформації; уміння виявляти тему і проблему в тексті; уміння виражати свою точку зору; уміння аналізувати усний і письмовий текст з точки зору наявності в ньому явної та прихованої, основної та другорядної інформації; уміння враховувати історичний і історико-культурний контексти; уміння планувати текст іноземною мовою; уміння контролювати комунікативну ситуацію; уміння виокремлювати мотиви та цілі спілкування іноземною мовою; уміння визначати сферу комунікативної ситуації.

Упровадження інтернет-технологій у процес навчання зумовлено швидкими темпами розвитку науково-технічного прогресу. Сучасний розвиток мережі Інтернет характеризується появою та широким розповсюдженням соціальних сервісів і служб (Веб 2.0), спрямованих на спілкування між людьми. За останнє десятиріччя було написано чимало робіт, які розкривають позитивний вплив різних форм інтернет-комунікацій на формування іншомовної комунікативної компетенції тих, хто навчається.

Сьогодні інформаційні та комунікаційні технології розглядаються вже не як додаткові чи допоміжні освітні матеріали, а як аналогові [6].

Метою нашої статті є дослідження сучасних інтернет-технологій та яким чином вони сприяють розвитку вмінь дискурсивної компетенції у студентів мовного факультету. Ми розглядаємо такі сучасні інтернет-технології: електронну пошту, веб-форум, блог, вікі-технології та подкаст.

Електронна пошта – одна з нових інформаційних технологій, що пропонує широкі можливості для навчання іноземної мови та культури через контакт із представниками різних країн і культур. Під електронно-поштовою групою розуміємо освітню технологію, що дозволяє групі тих, хто навчається, перебувати на необмеженій відстані один від одного, обмінюватися електронними повідомленнями [2].

Веб-форум – одна з інтернет-технологій, що дозволяє організувати спілкування між відвідувачами сайту чи учасниками телекомунікаційного проекту. Веб-форум володіє такими характеристиками: 1) необмежений доступ до електронного контенту; 2) двостороння спрямованість комунікації (зі зворотнім зв'язком); 3) персональна та імперсональна адресація при обговоренні питань на веб-форумі [12; 11].

Блоги вважаються одним із соціальних сервісів Інтернету (Веб 2.0), оскільки створюють умови для спілкування між людьми, об'єднаними загальними інтересами, але розділених простором. У навчальному процесі можуть бути використані три види блогів: блог викладача, особисті блоги тих, хто навчається, блог навчальної групи [7; 10].

Вікі-технологія – вид соціального серверу Веб 2.0, який дозволяє одній людині чи групі людей створювати та розміщувати свої матеріали в мережі Інтернет (науково-популярні чи популярні статті). Назва сервісу «Вікі» була запозичена з гавайської мови («wikiwiki»), що означає «швидко» – швидкий доступ до інформації. Така назва сервісу є цілком виправданою і відображає динамічність роботи з матеріалом. З допомогою мережі Інтернет у створенні вікі-сторінок може брати участь необмежена кількість людей, які перебувають на невизначеній відстані один від одного. Кожен зареєстрований користувач сервісу вікі може брати участь у створенні, доповненні, коректуванні та видаленні контенту (зміст сайту, який містить текстовий матеріал, картинки, фотографії, аудіо- і відеофайли, посилання на інші ресурси мережі Інтернет), а також може повернутися до початкової версії сторінки, якщо перероблений варіант його не влаштовує. У результаті спільного «шліфування» створюється достатньо коректний і відносно повний інформаційний матеріал, що відображає різні позиції по питанню, яке обговорюється. Багато сторінок вікі мають гіпертекстову структуру, що дозволяє читачу легко переходити зі сторінки на сторінку мережі Інтернет в пошуках додаткової інформації, яка цікавить [10].

Подкаст – це вид соціального сервісу, що дозволяє прослуховувати, проглядати, створювати і розповсюджувати аудіо- і відеопередачі у світовій мережі. На відміну

від звичного телебачення або радіо, подкаст дає можливість прослуховувати аудіофайли і проглядати відеопередачі не в прямому ефірі, а в будь-який зручний час для користувача. Усе, що необхідно, – це скачати вибраний файл на свій комп'ютер. Студенти можуть як прослуховувати або проглядати подкасти, так і створювати власні подкасти на будь-які теми [8; 9].

У таблицях 1-2 продемонстровано, які вміння з наданого нами переліку можна розвивати за допомогою кожної технології.

Таблиця 1

Дискурсивні вміння, які розвиваються за допомогою сучасних інтернет-технологій, зокрема електронної пошти, веб-форуму та блогу

Уміння дискурсивної компетенції	Електронна пошта (дискурсивно-орієнтоване письмо – дискурсивно-орієнтоване читання)	Веб-форум (дискурсивно-орієнтоване письмо – дискурсивно-орієнтоване читання)	Блог (дискурсивно-орієнтоване письмо – дискурсивно-орієнтоване читання)
1	2	3	4
Уміння використати лексичні ресурси іноземної мови для створення тексту	+	+	+
Уміння використати лексичні ресурси іноземної мови для інтерпретації тексту	+	+	+
Уміння використати стилістичні і жанрові ресурси іноземної мови	+	–	+
Уміння прогнозувати комунікативну доцільність засобів мовлення відповідно до стилю / жанру тексту	–	+	+
Уміння використовувати правила, коди й алгоритми інтерпретації тексту іноземною мовою	+	+	+
Уміння прогнозувати хід комунікативної ситуації	–	+	–
Уміння описувати і пояснювати факти за допомогою засобів іноземної мови	+	+	+
Уміння формувати і обґрунтовувати свою думку з допомогою засобів іноземної мови	+	+	+
Уміння організувати послідовність речень іноземною мовою так, щоб вони утворили зв'язний текст	+	+	+
Уміння будувати комунікативну поведінку відповідно до основної теми комунікації	–	+	–
Уміння логічно вибудовувати висловлювання іноземною мовою	+	+	+
Уміння будувати свою мовленнєву і немовленнєву поведінку адекватно соціокультурній специфіці країни, мова якої вивчається	+	–	–
Уміння використовувати іноземну мову як засіб отримання інформації	+	+	+
Уміння виявляти тему і проблему в тексті	–	+	+
Уміння виражати свій погляд	+	+	+
Уміння аналізувати усний і письмовий текст з точки зору наявності в ньому явної та прихованої, основної та другорядної інформації	–	+	+

Продовження табл. 1

1	2	3	4
Уміння враховувати історичний та історико-культурний контексти	–	–	–
Уміння планувати текст іноземною мовою	+	+	+
Уміння контролювати комунікативну ситуацію	–	+	–
Уміння виокремлювати мотиви й цілі спілкування іноземною мовою	+	+	–
Уміння визначати сферу комунікативної ситуації	+	+	–

Таблиця 2

Дискурсивні вміння, які розвиваються за допомогою сучасних інтернет-технологій, зокрема вікі-технології та подкасту

Уміння дискурсивної компетенції	Вікі-технологія (дискурсивно-орієнтоване письмо – дискурсивно-орієнтоване читання)	Подкаст (дискурсивно-орієнтоване письмо – дискурсивно-орієнтоване читання)
1	2	3
Уміння використати лексичні ресурси іноземної мови для створення тексту	+	+
Уміння використати лексичні ресурси іноземної мови для інтерпретації тексту	+	+
Уміння використати стилістичні і жанрові ресурси іноземної мови	+	+
Уміння прогнозувати комунікативну доцільність засобів мовлення відповідно до стилю / жанру тексту	–	+
Уміння використовувати правила, коди і алгоритми інтерпретації тексту іноземною мовою	+	+
Уміння прогнозувати хід комунікативної ситуації	–	–
Уміння описувати і пояснювати факти з допомогою засобів іноземної мови	+	+
Уміння формувати і обґрунтовувати свою думку за допомогою засобів іноземної мови	–	+
Уміння організувати послідовність речень іноземною мовою так, щоб вони представляли зв'язний текст	+	+
Уміння будувати комунікативну поведінку у відповідності з основною темою комунікації	–	+
Уміння логічно вибудовувати висловлювання іноземною мовою	+	+
Уміння будувати свою мовленнєву і немовленнєву поведінку адекватно соціокультурній специфіці країни, мова якої вивчається	+	+
Уміння використовувати іноземну мову як засіб отримання інформації	+	+
Уміння виявляти тему і проблему в тексті	+	+

Продовження табл. 2

1	2	3
Уміння виражати свій погляд	–	+
Уміння аналізувати усний і письмовий текст з точки зору наявності в ньому явної та прихованої, основної та другорядної інформації	+	+
Уміння враховувати історичний і історико-культурний контексти	+	+
Уміння планувати текст іноземною мовою	+	+
Уміння контролювати комунікативну ситуацію	–	–
Уміння виокремлювати мотиви і цілі спілкування іноземною мовою	–	–
Уміння визначати сферу комунікативної ситуації	–	–

Доходимо висновку, що дискурсивні вміння студентів мовних спеціальностей визначаються як здатність кодувати і декодувати інформацію з допомогою іноземної мови відповідно до її лексичних, граматичних і синтаксичних норм з урахуванням стилістичного, жанрового, соціокультурного, психологічного і емоційного чинників, з використанням засобів когезії та когерентності для досягнення комунікативної мети. Розвиток дискурсивних умінь студентів мовних спеціальностей на основі сучасних інформаційних та комунікаційних технологій буде успішним, якщо воно здійснюється на основі розроблення та впровадження такої методичної системи, за якої: використовується номенклатура дискурсивних умінь, що розвиваються на основі сучасних інформаційних і комунікаційних технологій; ураховуються методичні умови, необхідні для успішного розвитку дискурсивних умінь студентів мовних факультетів на основі сучасних інформаційних і комунікаційних технологій: 1) сформованість у студентів іншомовної комунікативної компетенції до моменту навчання; 2) сформованість у студентів ІКТ компетентності до моменту навчання; 3) урахування дидактичних властивостей і методичних функцій сучасних ІКТ; 4) використання педагогічної технології навчання у співробітництві; 5) розробка алгоритму навчання з чітко виокремленими етапами і сценаріями навчання.

Темою подальших наукових розвідок є формування професійно-іншомовної компетентності студентів немовних спеціальностей з використанням технологій Веб 2.0, вікі та блогів.

Література:

1. Алмазова Н. И. Когнитивные аспекты формирования межкультурной компетентности при обучении иностранному языку в неязыковом вузе : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02 / Алмазова Надежда Ивановна. – СПб., 2003. – 446 с.
2. Апальков В. Г. Методика формирования межкультурной компетенции средствами электронно-почтовой группы (английский язык, профильный уровень) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Валерий Геннадиевич Апальков. – Тамбов : ТГУ им. Г. Р. Державина, 2008. – 20 с.
3. Гураль С. К. Болонский процесс: Роль дискурсивной компетенции в обучении иностранным языкам / С. К. Гураль, Е. А. Шатурная // Успехи современного естествознания. – 2008. – № 7. – С. 109-111.
4. Гураль С. К. Формирование профессионального дискурса на основе принципов интерактивного обучения языку, разработанных профессором Гарвардского университета Вилгой М. Риверс для неязыковых специальностей (опыт Томского государственного университета) / С. К. Гураль, П. Митчелл // Язык и культура. – Томск, 2008. – № 4. – С. 5-10.
5. Соломатина А. Г. Развитие умений говорения и аудирования посредством учебных подкастов / А. Г. Соломатина // Иностранные языки в школе. – 2012. – № 9. – С. 71-74.

6. Сысоев П. В. Разработка авторский учебных Интернет-ресурсов по иностранному языку / П. В. Сысоев, М. Н. Евстигнеев // Иностранные языки в школе. – 2009. – № 2. – С. 8-16.
7. Сысоев П. В. Технологии Веб 2.0: Социальный сервис блогов в обучении иностранному языку / П. В. Сысоев, М. Н. Евстигнеев // Иностранные языки в школе. – 2009. – № 4. – С. 12-18.
8. Сысоев П. В. Технологии Веб 2.0: Социальный сервис вики в обучении иностранному языку / П. В. Сысоев, М. Н. Евстигнеев // Иностранные языки в школе. – 2009. – № 5. – С. 2-8.
9. Сысоев П. В. Технологии Веб 2.0: Социальный сервис подкастов в обучении иностранному языку / П. В. Сысоев, М. Н. Евстигнеев // Иностранные языки в школе. – 2009. – № 6. – С. 8-11.
10. Сысоев П. В. Блог-технология в обучении иностранному языку / П. В. Сысоев // Язык и культура. – 2012. – № 4 (20). – С. 115-127.
11. Черкасов А. К. Номенклатура социокультурных умений, развиваемых посредством веб-форума / А. К. Черкасов // Язык и культура. – № 1 (17). – 2012. – С. 134-139.
12. Черкасов А. К. Методика развития социокультурных умений студентов посредством веб-форума (английский язык, языковой вуз) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Алексей Константинович Черкасов. – М. : МГГУ им. М. А. Шолохова, 2012. – 23 с.

Косович О. В.

МЕТОДИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ФОРМИРОВАНИЯ ДИСКУРСИВНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ
ПРИ ПОМОЩИ СОВРЕМЕННЫХ ИНТЕРНЕТ-КОММУНИКАЦИЙ
СТУДЕНТОВ ЯЗЫКОВЫХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ

В статье рассматриваются методические условия формирования дискурсивной компетентности при помощи современных интернет-технологий студентов языковых специальностей. Автором выделяется тезис о том, что дискурсивная компетенция студентов языковых специальностей – это способность кодировать и декодировать информацию с помощью иностранного языка в соответствии с ее лексическими, грамматическими, синтаксическими нормами, а также принимая к вниманию стилистический, жанровый, социокультурный, психологический и эмоциональный факторы. Выделены дискурсивные умения, которые развиваются с помощью современных интернет-коммуникаций, в частности электронной почты, веб-форума, блога, вики-технологии, подкаста. Подчеркивается тот факт, что сегодня информационные и коммуникационные технологии рассматриваются уже не как дополнительные или вспомогательные учебные материалы, а как аналоговые.

Ключевые слова: дискурс, дискурсивные умения, дискурсивная компетентность/компетенция, интернет-коммуникация, информационно-коммуникационные технологии.

Kosovych O. V.

METHODOLOGICAL CONDITIONS OF DISCOURSE COMPETENCE FORMATION BY MEANS
OF MODERN INTERNET COMMUNICATIONS OF THE LANGUAGE SPECIALITIES' STUDENTS

The article deals with the methodological conditions of the formation of discourse competence by using modern Internet technologies of students of language specialties. It is underlined that discourse competence of students of language specialties is the ability to encode and decode information using a foreign language in accordance with its lexical, grammatical, syntactic rules, and given the stylistic, genre, socio-cultural, psychological, and emotional factors. The author examines the discourse skills, which are developed using modern Internet communications, particularly electronic mail, web forum, blog, wiki, podcast. The author focuses his attention on the fact that nowadays the information and communication technologies were not seen as additional or supplementary learning materials, and as an analog. The author underlines that discourse skills of students of language specialties are defined as the ability to encode and decode information using a foreign language in accordance with its lexical, grammatical and syntactic rules, taking into account stylistic, genre, socio-cultural, psychological and emotional factors, using the means of cohesion and coherence to achieve the communicative purpose. The development of discourse skills of students of language specialties based on modern information and communication technologies will be successful if it is based

on the development and implementation of such a methodological system, in which: 1) a range of discourse skills, developed on the basis of modern information and communication technologies is used; 2) taking into account the methodological conditions that are necessary for the successful development of discourse skills of students of language specialties based on modern information and communication technologies: a) the foreign language communicative competence formation of the students to the study moment; b) formation of students' ICT competence of the teaching moment; c) taking into consideration the didactic means and teaching functions of modern ICT; d) use of pedagogical technology of training in cooperation; e) development of a learning algorithm with clearly identified stages and learning scenarios.

Key words: discourse, discourse ability, discourse competence, internet communication, information and communication technologies.

УДК 371.937:37.062

Мешко Г. М.*

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ЗБЕРЕЖЕННЯ І ЗМІЦНЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ЗДОРОВ'Я ВЧИТЕЛІВ

У статті конкретизовано сутність понять «збереження здоров'я», «зміцнення здоров'я», «відновлення здоров'я», «підтримання здоров'я», «формування здоров'я». Систематизовано підходи до збереження і зміцнення здоров'я вчителів, заходи з профілактики й усунення професійного стресу і професійного вигорання. Проаналізовано головні напрямки профілактичної та реабілітаційної роботи з учителями. Визначено психолого-педагогічні засоби, що сприяють збереженню і зміцненню професійного здоров'я вчителів. Установлено, що комплексна програма збереження і зміцнення професійного здоров'я педагогів має охоплювати такі напрямки: інформування, емоційну підтримку, створення умов для самореалізації педагога, формування самоефективності його особистості, психологічний супровід успішної професіоналізації особистості педагога.

Ключові слова: професійне здоров'я вчителів, шляхи збереження і зміцнення професійного здоров'я, психопрофілактичні заходи, комплексна програма збереження і зміцнення здоров'я вчителів.

Стан професійного здоров'я вчителя позначається на результатах усієї навчально-виховної роботи, впливає на стабільність результатів праці, визначає самоефективність його особистості. Від стану професійного здоров'я вчителя значною мірою залежить стан здоров'я учнів. Психогенна дезадаптація, дидактогенні, психосоматичні розлади здоров'я учнів – результат неблагополуччя у професійному здоров'ї вчителя. Здоров'я вчителя не може бути сталим упродовж усього життя і професійної діяльності. Паралельно з розвитком організму під дією різноманітних чинників змінюється (поліпшується або погіршується) стан його фізичного, психічного і соціального благополуччя. Усе це свідчить про актуальність проблеми збереження і зміцнення професійного здоров'я вчителя.

Проблема збереження і зміцнення професійного здоров'я вчителів вимагає розроблення і втілення індивідуальних, групових (колективних) і загальнодержавних заходів. Комплексна програма діяльності в цьому напрямку має охоплювати первинну профілактику, превентивні заходи, забезпечення оптимальних умов праці, формування розумного способу життя, реабілітацію, відновлення професійного здоров'я.

Аналіз наукових джерел і реального стану вищезазначеної проблеми на практиці свідчить, що на сьогодні турбота про здоров'я вчителів зводиться переважно до надання їм медичної допомоги. У цьому разі управління власним здоров'ям, як зазначає Л. Мітіна [14], відбувається на досить низькому рівні саморегуляції та зводиться до того, щоб виконувати вказівки лікаря.

*© Мешко Г. М.